

מיהו גיבור בשואה?

מסר: אין סוג אחד של גבורה, והיא יכולה להיות בכל אחד מאיתנו.

מתודה ראשונה: השראה

שולחים לחניכים בוואטספ או בזום תמונות וקטעים של ארבעה גיבורים וכמה מילים עליהם. המדריך מקריא את מה שכתוב. לאחר מכן כל קטע שואלים האם הם מכירים את הדמות והאם היא גיבורה. לדעתכם.

זמן: 15 דק | נספחים: קטעים על גיבורים | ציוד: |

מתודה שנייה: דיון

לאחר שעברנו על כל הגיבורים, נשאל את החניכים

- כל אחת מהדמויות שונות אחד מהשנייה (במה ובדרך שעשו) - מה בכל זאת משותף לדמויות האלה?
- האם הייתה גבורה בשואה?
- למה צריך להגדיר גיבורים?

זמן: 15 דק | נספחים: | ציוד: |

הרב יצחק ניסנבויס

הרב נולד ב- 1868 שברוסיה הלבנה. שם הצטרף לאגודה הציונית החשאית "נצח ישראל". נעשה המזכיר הראשון של תנועת המזרחי (תנועה ציונית דתית) שנוסדה ב-1892. ביקר בארץ ישראל, השתתף בקונגרסים הציוניים ועשה הרבה למען הקרן הקיימת לישראל. ב- 1917, התחיל לערוך את השבועון "המזרחי" של תנועת המזרחי. היה בין היוזמים להקמת בית המדרש לרבנים "תחכמוני" בוורשה, הקמת מחלקת החרדים של הקרן הקיימת לישראל ועוד. לבסוף נבחר כנשיא המזרחי בפולין. הוא גורש לגטו וורשה ושם היה

מעורב בפעילות ציבורית ובעשייה דתית וחינוכית. תרם לעמידה היהודית בימי האימה ותמך בפעילות המחתרת היהודית, לא כלוחם, אלא כאיש רוח, מורה דרך. במהלך השואה, האמונה וקיום המצוות היו צריכים לעבור בחינה מחדש: האם לקדש את השם ולמות כיהודי גאה? או לקדש את החיים ולמצוא כל דרך ותחבולה כדי לדבוק בהם ולהציל את נפשך? משנתו של הרב הייתה ברורה: **קידוש החיים קודם**. האויב רוצה לחסל את חיי היהודים, ועלינו החובה למנוע זאת ממנו. "זו היא שעה של קידוש החיים ולא קידוש השם במוות. לפני דרשו אויבים את הנשמה והיהודי הקריב את גופו על קידוש השם, עתה הצורך דורש את הגוף היהודי, וחובה על היהודי להגן עליו, לשמור עליו".

קיבוץ בארות יצחק קרוי של שמו.

יאנוש קורצ'אק

רופא, סופר ומחנך. כבר בתחילת דרכו כרופא נטה לסייע לעניים ולסובלים ביותר. הוא עבד בבית-חולים לילדים יהודים, יצא לקייטנות עם ילדים. ב-1912 התמנה למנהל בית-היתומים היהודי החדש והמרווח בורשה. שנות ה-20 היו שנות עבודה אינטנסיביות בחייו של קורצ'אק- הוא ניהל שני בתי ילדים והתגורר בהם, הדריך פנימיות וקייטנות, הרצה באוניברסיטאות ובסמינרים והרבה לכתוב ואף מימש את תוכניתו לייסד עיתון ילדים. מאז פרוץ המלחמה, החרפת המצב הכלכלי וכליאת היהודים בגטו קורצ'אק ניסה להבטיח לילדי בית-היתומים אוכל ותנאי קיום נסבלים. רק החובה לשמור ולהגן על היתומים שבחסותו החדירה בו רוח חיים. פולנים ממקורביו מסרו כי סירב להציל עצמו בלי הילדים.

אחרי המלחמה הוקמו בפולין, בישראל, בגרמניה ובארצות אחרות אגודות על-שם יאנוש קורצ'אק העוסקות בטיפוח זכרו, מפעלו ומשנתו. 'אונסקו' הכריזה עליו לאיש השנה. נכתבו עליו ספרים ומחזות וכתביו תורגמו לשפות רבות.

ציביה לובטקין

מנעוריה היתה חברת התנועה החלוצית 'פרייהייט' ('דרור') ולימים גם חברת מרכז 'החלוץ'. בפרוץ המלחמה נקלעה לשטח שכבשו הסובייטים, אך בתחילת 1940 חזרה לורשה שבשלטון הגרמנים כדי ליטול חלק בפעילות תנועתה במחתרת. לובטקין היתה מהדמויות הבולטות במחתרת בפולין, ובאביב 1942 נמנתה עם גרעין מקימי היגוש האנטי-פשיסטי, שהיה ההתארגנות הראשונה בגטו ורשה למאבק חמוש עם הגרמנים. ביולי 1942, בימי הגירוש הגדול מורשה, היתה לובטקין ממקימי ה'ארגון היהודי הלוחם', ומאז

הקמתו מילאה תפקיד חשוב בעיצוב דמותו ודרכו. היא היתה חברת ה'וועד היהודי הלאומי, שהיה ההנהגה הפוליטית של ה'ארגון היהודי הלוחם', וכן חברת ה'וועדה המתאמת עם הבונד'. לובטקין נטלה חלק בפעולת ההתנגדות הראשונה של ה'ארגון היהודי הלוחם' בינואר 1943 וכן במרד גטו ורשה באפריל. בימים האחרונים של המרד שהתה בבונקר מיפקדת הארגון ברחוב מילה 18 כחברת מפלגה אחר כך עברה עם קבוצת הניצולים דרך תעלות הביוב ליצד הארי' של העיר. עד סוף המלחמה היתה לובטקין במחתרת ובמחבוא בורשה הפולנית, והייתה חברה בפלוגות אנשי ה'ארגון היהודי הלוחם' במרד ורשה הפולני באוגוסט-אוקטובר 1944.

בתום המלחמה פעלה לובטקין בקרב 'שארית הפלטה' והיתה ממארגני ה'בריחה'. ב-1946 עלתה לובטקין לארץ ונמנתה עם גרעין היוזמים והמייסדים של קיבוץ לוחמי הגטאות ו'בית לוחמי הגטאות'. היא מילאה תפקידי ציבור מרכזיים מטעם הקיבוץ המאוחד, והעידה במשפט אייכמן.

